

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Shrnutí aktuální judikatury Ústavního soudu ve vztahu k vyměřování soudních poplatků ve věcech odpovědnosti státu za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci

V nedávné době se velmi často hovořilo o novele zákona o soudních poplatcích, která nabyla účinnosti již dne 30.9.2017. Důsledky této novelizace se ale projeví až o několik měsíců později. Přesto není výklad této novely do dnešního dne ustálený.

Dle zákona č. [549/1991](#) Sb., o soudních poplatcích, účinného do 30.9.2017, byla řízení ve věcech dle zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (dále jako zákon o odškodnění), od hrazení soudních poplatků zcela osvobozena, a to jak návrh na zahájení řízení [\[1\]](#), tak odvolání v těchto věcech.[\[2\]](#)



Novelou zákona o soudních poplatcích, zákonem č. [296/2017](#) Sb. (dále jako „novele zákona o soudních poplatcích“), došlo ke zrušení osvobození od soudních poplatků v těchto věcech.[\[3\]](#) Nově tak byla v příloze Sazebníku soudních poplatků vložena položka 8a – „*Za návrh na zahájení řízení o náhradě škody nebo jiné újmy způsobené při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím, rozhodnutím o vazbě, trestu nebo ochranném opatření nebo nesprávným úředním postupem – 2.000,- Kč.*“ [\[4\]](#)

Novelou tedy byl zaveden poplatek pro návrh na zahájení řízení, ale nebyla speciálně řešena úprava soudního poplatku pro odvolací řízení v těchto věcech. Na vyměření soudního poplatku za podání odvolání se tak podle názoru obecných soudů měla vztahovat obecná pravidla dle položky 22 Sazebníku soudních poplatků, neboť i přechodná ustanovení o podání odvolání mlčela.[\[5\]](#)

Na základě tohoto výkladu zákona tak s účinností od 30.9.2017 začaly být žadatelům (resp. v tomto případě již žalobcům) vyměřovány nejen soudní poplatky ve výši 2.000,- Kč za podání žaloby, ale také soudní poplatky za odvolání dle obecných pravidel vyměřování soudních poplatků, tedy procentuelně z částky, které se jako částky za odškodnění domáhali. Nežrídka se přitom jednalo o částky v řádech několika desítek až stovek tisíc korun, neboť žalobami jsou často požadovány částky v řádech statisíců, např. jako nemajetková újma či jako ušlý zisk.

Ačkoli bylo opakovaně namítáno, že vyměřování takových soudních poplatků za podání odvolání je v rozporu se smyslem a cílem zákona, kterým byly soudní poplatky za podání žaloby ve věci náhrady škody způsobené nesprávným úředním postupem do právního řádu implementovány, obecné soudy tuto argumentaci ignorovaly, a trvaly na vyměřování dle položky 22 Sazebníku soudních poplatků. Dle názoru obecných soudů totiž došlo ke změně výběru soudních poplatků v návaznosti na vývoj a praktické zkušenosti, neboť jsou v odškodňovacích řízeních masivně využívány řádné i mimořádné opravné prostředky, a právě novela výběru soudních poplatků by měla tomuto masivnímu využívání zabránit.[\[6\]](#)

Obecnými soudy však nebylo žádným způsobem reflektováno, že odškodňovací řízení je řízením specifickým, ve kterém žadatelé požadují odškodnění od státu za to, že právě státem bylo zasaženo do jejich, často základních, práv, a to velmi výrazným způsobem, a v souvislosti s tím jim vznikla škoda, či nemajetková újma.

Řada žadatelů se tak rozhodla proti tomuto výkladu obecných soudů brojit soudní cestou, a o věci musel opakovaně rozhodovat Ústavní soud. Ten se přiklonil na stranu žadatelů a rozhodl, že samotné vyměření soudního poplatku ve výši 2.000,- Kč není v rozporu se základními právy a svobodami a sleduje legitimní cíl, ale takový výklad zákona, který pro odvolací řízení stanovuje soudní poplatek, který je několikanásobně vyšší, než poplatek za podání žaloby, je dle názoru Ústavního soudu nepřijatelný.

Poprvé rozhodl Ústavní soud usnesením ze dne 29.1.2019, sp. zn. II. ÚS 2443/18, kdy uvedl, že „v případě dvou myslitelných výkladů zákonného ustanovení je třeba vždy volit ten, který co nejméně zasahuje do základních práv jednotlivců“ a v návaznosti na tuto podmínku uzavřel, že „nelze akceptovat takový výklad zákona, který při stanovení soudního poplatku vychází z obecné položky 22 bodu 1 Sazebníku, namísto analogické aplikace položky 8a sazebníku.“ Přiklonil se tedy na stranu žadatelky, ačkoli ústavní stížnosti nebylo vyhověno z důvodu nevyčerpání všech dostupných opravných prostředků.

V dalším, tentokrát již meritorním rozhodnutí, a sice nálezu ze dne 23.4.2019, sp. zn. I. ÚS 1415/18, Ústavní soud vyslovil závazný právní názor, že „Nevyplývá-li ze zákonné změny ani zjevného úmyslu zákonodárce vůle zpoplatnit odvolání, je třeba setrvat na tradičním závěru, že jde o návrh nezpoplatněný.“ V tomto rozhodnutí pak Ústavní soud ještě doplnil, že s ohledem na paušální osvobození státu od hrazení soudních poplatků, dochází k porušení zásady rovnosti zbraní, kdy k tomuto Ústavní soud uvedl: „Z tohoto pohledu si lze jen stěží představit toleranci stavu, kdy stát jako jedna strana sporného řízení si bude moci prostřednictvím zákonodárné moci nastavit taková pravidla, aby se stát v soudním řízení nestal plnohodnotně žalovatelným, tedy aby zamítavé rozsudky proti státu byly z finančních důvodů na straně žalobce jen obtížně přezkoumatelné v odvolacím řízení, zatímco vyhovující rozsudky vynesené ve prospěch žalobce by byly přezkoumávány odvolacím soudem bez překážek.“ Obdobně rozhodl Ústavní soud i v nálezu sp. zn. IV. ÚS 3283/18 ze dne 21.5.2019, či v nálezu sp. zn. I. ÚS 3668/18, ze dne 26.6.2019.

Z výše uvedeného je tak zřejmé, že dosud prováděný výběr soudních poplatků, je v rozporu s čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a s čl. 36 odst. 1 a 3 a čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod a v případech trestního odsouzení též s čl. 3 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.[\[7\]](#)

Výše uvedené ale ukazuje, že i názor Ústavního soudu se částečně vyvíjel, a to zejména ve vztahu k tomu, v jaké výši mají být soudní poplatky vyměřovány. Dle usnesení Ústavního soudu z ledna letošního roku je na místě vyměřovat soudní poplatek za odvolání ve výši 2.000,- Kč, z pozdějších rozhodnutí naopak vyplývá závěr, že odvolání zpoplatněno být nemá. Je nutné upozornit na to, že Ústavní soud ani k návrhu nepřistoupil k tomu, že by předmětnou „problematickou“ novelu zákona o

soudních poplatcích zrušil, přičemž návrhu na zrušení části zákona nevyhověl právě s argumentem, že je možný ústavně konformní výklad práva, a ten má přednost před rušením zákonů (viz nálezu sp. zn. I. ÚS 3668/18, ze dne 26.6.2019).

Nyní tedy bude třeba zkoumat, jakým způsobem k celé věci přistoupí obecné soudy. Z mé právní praxe jsou mi známy jak situace, kdy k vyměření soudního poplatku nedošlo, či bylo usnesení, kterým byl soudní poplatek vyměřen, zrušeno, ale také situace, kdy byl soudní poplatek vyměřen ve snížené výši, tedy dle položky 8a Sazebníku soudních poplatků, ve výši 2.000,- Kč, a sice s odkazem na usnesení Ústavního soudu ze dne 29.1.2019, sp. zn. II. ÚS 2443/18.

Zároveň je na místě otázka, zda na nastalou situaci bude reagovat i zákonodárce, a praxi soudu sjednotí další novelou zákona o soudních poplatcích. Z dostupných zdrojů totiž není zřejmé, zda zákonodárce chtěl výběr soudních poplatků za odvolání nějakým způsobem upravit a pouze to opomenul (přičemž není zřejmé, jaká měla být právní úprava), či zda tím, že výběr soudního poplatku neupravil, měl opravdu v úmyslu ponechat odvolání nezpoptatněná.

Mgr. Marcela Jandorová,
advokátní koncipientka

[Advokátní kancelář Brož & Sokol & Novák s.r.o.](#)

Sokolská třída 60
120 00 Praha 2

Tel.: +420 224 941 946
Fax: +420 224 941 940
e-mail: advokati@akbsn.eu



[1] § 11 odst. 1 písm. n) zákona č. [549/1991](#) Sb., o soudních poplatcích, ve znění účinném do 30.9.2017

[2] § 11 odst. 3 písm. b) zákona č. [549/1991](#) Sb., o soudních poplatcích, ve znění účinném do 30.9.2017

[3] část třetí, čl. V., bod 6 zákona č. [296/2017](#) Sb.

[4] část třetí, čl. V., bod 13 zákona č. [296/2017](#) Sb.

[5] Přechodné ustanovení (čl. VI.) zákona č. [296/2017](#) Sb. stanovuje, že „Na řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se použije zákon č. [549/1991](#) Sb., ve znění účinném přede dnem nebytí účinnosti tohoto zákona.“

[6] Toto tvrzení je parafrázováno z vyjádření obecného soudu k ústavní stížnosti, které je autorce známo z advokátní praxe.

[7] viz nálezn Ústavního soudu ze dne 23.4.2019, sp. zn. I. ÚS 1415/18

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nestačí „mít systém“ aneb povinnosti veřejnoprávních původců při přechodu na atestovaný eSSL](#)
- [Výroční zpráva ÚOOÚ za rok 2025: nové regulační priority v oblasti ochrany osobních údajů](#)
- [Právní průvodce českou krajinou](#)
- [Sdílení elektřiny v obecních projektech, změny po 1.8.2026 a zapojení bateriových úložišť](#)
- [Jak naložit s „oznámením“ přestupku soukromých osob? A je to vlastně oznámením ve smyslu zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich?](#)
- [Systémová podjatost ve správním řízení aneb požadavek na překročení nadkritické míry rizika systémové podjatosti](#)
- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulační požadavky a praktické aspekty](#)
- [Pacht závodu a zákaz přenechání věci třetí osobě](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)